Vuoden 2027 talousarvio ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelma

KH 02.11.2026 § 360
977/02.02.00.00/2026

Talousarvion laadintaa ohjaa kuntalain (410/2015) 110 §, jonka mukaan:

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja – suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja - suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kuntarakennelaissa tarkoitetun uuden kunnan alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Vuoden 2027 talousarvio ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelma perustuu kaupunginvaltuuston hyväksymään strategiaan Hyvä kasvaa Joensuussa. Valmistelua on ohjannut myös kaupunginvaltuuston 17.6.2024 hyväksymät talouden sopeutusta koskevat linjaukset. Linjausten toimenpiteet ulottuvat vuoteen 2030 saakka.

Strategian kestävän talouden Joensuu tavoitteiden mukaisesti taloutta hoidetaan vastuullisesti ja pitkäjänteisesti. Ylijäämäinen talous tukee investointikykyä. Veroprosentit pidetään kilpailukykyisinä suhteessa verrokkikaupunkeihin. Lainakannan sekä vuokra- ja leasingvastuiden kasvu on hallittua. Investointien tasoa nostetaan merkittävästi. Palveluinfrastruktuuriin ja elinvoimaan investoidaan valtuustokaudella 2026-2029 noin 200 milj. euroa.

Vaikka talouden suhdannetilanne on kääntymässä parempaan, pitkään jatkunut vaikea taloustilanne on heikentänyt taloussuunnitelmakauden lähtökohtia vaimean verokehityksen ja työttömyydestä aiheutuneiden kustannusten kasvun myötä.

Vuoden 2027 talousarvioesitys on 1,1 milj. euroa alijäämäinen. Talous vahvistuu lievästi taloussuunnitelmakaudella.

Kaupungin verotuloprosentti vuodelle 2026 on 8,10 %.

Verotulot kasvavat vuoden 2026 talousarvioon nähden noin 7 milj. euroa, 4,0 %. Verotuloja arvioidaan kertyvän 183 milj. euroa.

Valtionosuudet alenevat vajaalla 0,8 milj. eurolla. Valtionosuuksien arvio vuodelle 2027 on 55,4 milj. euroa.

Verotuloja ja valtionosuuksia arvioidaan kertyvän kokonaisuutena 238,4 miljoonaa euroa, kun vuoden 2026 talousarviossa määrä on 232,0 miljoonaa euroa.

Kaupungin nettomenot vuodelle 2027 ovat 206 miljoonaa euroa. Nettomenot kasvavat noin 4,5 milj. euroa eli 2,3 %. Menoja kasvattaa erityisesti kunta-alan sopimusten mukaiset palkankorotukset. Sopimukset nostavat palkkamenoja noin 5 milj. euroa. Henkilöstömenojen kasvua hillitsee eläkemaksujen tason pienentyminen.

Strategian tavoitteen mukaisesti investointien tasoa nostetaan seuraavien vuosien aikana merkittävästi.

Vuonna 2027 investointimenot ovat 41 milj. euroa, mutta taso nousee suunnitelmallisesti seuraavina vuosina. Taloussuunnitelmakauden 2027–2029 investointimenot ovat yhteensä 168 milj. euroa.

Vuonna 2027 toimitilahankkeisiin kohdennetaan 15 milj. euroa. Vuoden 2027 keskeisiä toimitilainvestointeja ovat Noljakan uuden päiväkodin rakentaminen sekä Niittylahti–Reijola-alueen koulu- ja päiväkoti-investoinnit. Mehtimäen uuden uimahallin toteuttaminen käynnistyy ja rakentaminen painottuu vuosille 2028-2030. Yhdyskuntatekniikan investointeihin kohdennetaan 13,5 miljoonaa euroa. Uudisrakentamisen määrä on edelleen maltillinen. Tämä antaa mahdollisuuden kiinnittää huomiota investointikohteissa keskimääräistä enemmän peruskorjauskohteisiin ja samalla pienentää infraverkostojen korjausvelkaa. Symmetrisen kaupungin vision toteuttaminen jatkuu.

Investointitasoa tarkistetaan talouden reunaehdot huomioiden strategian puoliväliarvioinnin yhteydessä vuonna 2027. Investointitason nosto edellyttää kaupungin talouden vahvistamista, jotta talous kestää investoinneista viiveellä seuraavan kustannusten nousun. Strategian puoliväliarvioinnin yhteydessä arvioidaan, onko kaupungin talouden kehitys ja tulorahoituksen taso riittävällä tasolla strategiassa tavoitteeksi asetetun investointitason toteuttamiseksi.

Kaupungin lainakanta alenee vuonna 2026 sosiaali- ja terveyspalveluiden kiinteistöjärjestelyiden myötä. Lainakanta kääntyy kasvuun vuodesta 2027 alkaen. Vuonna 2027 kaupungin lainakannan arvioidaan olevan noin 219 milj. euroa eli 2 746 euroa asukasta kohden. Kun kiinteistöleasing- ja vuokravastuut otetaan huomioon, vastuiden määrä on noin 4 233 euroa asukasta kohden. Korkomenojen määräksi arvioidaan 6,5 miljoonaa euroa. Lainakanta kasvaa taloussuunnitelmakaudella

voimakkaasti, mikä lisää velkaantumiseen liittyviä riskejä ja vähentää tulevien vuosien taloudellista liikkumavaraa.

Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2027-2029 on esitetty pykälän liitteenä.

Valmistelija: talousjohtaja

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:
Kaupunginhallitus päättää

suorittaa vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelman 1. käsittelyn kuulemalla konsernipalvelujen, toimialojen ja liikelaitoksen johtoa ja perehtymällä kaupunginjohtajan talousarvioesitykseen.

Päätös:
Hyväksyttiin yksimielisesti.

Kaupunginhallitus aloitti vuoden 2026 talousarviokirjan lukemisen sivuttain. Lukemisen yhteydessä tehtiin seuraavat esitykset ja huomiot, joihin esitetään vastaukset kaupunginhallituksen talousarvion 2. käsittelyssä 23.11.2027:
- Selvennetään talousarviotekstiin sivujen 13-14 tavoitetaulukon suhdetta hyvinvointisuunnitelman ja talouarvion tavoitteisiin.
- Sivu 22 lisätään sivun toiseen kappaleeseen maininta taideakatemian käynnistämisestä.
- Sivu 41 kohta 2. ensimmäinen kappale muutetaan kirjausta koskien määräaikaisia palvelussuhteita.
- Sivu 55 lisätään kirjaus koskien Itä-Suomen korkeakouluyhteistyötä.
- Sivu 56 taulukko lisätään avainmittareihin sairauspoissaolot, henkilöstön suositteluhalukkuus ja työhyvinvoinnin kokonaisarvosana puuttuvat lähtötilanteiden vuosiluvut.
- Sivu 58 taulukko ”Opiskelun, tasa-arvoisen, oppimisen ja sivistyksen Joensuu” lisätään toinen toiminnallinen tavoite, mittari ja tavoitesaso 2027 ja vastuutaho.
- Sivu 58 taulukko ”Kasvavan elinkeinoelämän ja työllisyyden Joensuu” tarkennetaan kolmannen ja neljännen toiminnallisen tavoitteen mittaria ja tavoitetasoa 2027.
- Sivu 58 taulukko ”Kasvavan elinkeinoelämän ja työllisyyden Joensuu” poistetaan kuudennen toiminnallisen tavoitteen mittarista ja tavoitetasosta 2027 lause ”Raportoidaan myös saadut avusuksen ja lainat euroina ja ne muodostavat pohjan 2028 alkavalle uudelle EU-ohjelmakaudelle” ja vastuutahosta sanat ”yhteistyössä muiden toimialojen kanssa”.
- Sivu 59 talukko ”Kasvavan elinkeinoelämän ja työllisyyden Joensuu” tarkennetaan ensimmäisen ja kolmannen toiminnallisen tavoitteen mittaria ja tavoitetasoa 2027.
- Sivu 59 taulukko ”Kestävän talouden Joensuu” tarkennetaan viidennen ja seitsemännen toiminnallisen tavoitteen mittaria ja tavoitetasoa 2027.
- Sivu 67 lisätään sivun viimeiseen kappaleeseen lyhyt kuvaus tilaajatahon vastuista, kilpailutuksen kriteereistä ja yhteistyöstä tilaajan ja hankintatoimen välillä.
- Sivu 69-71 talousarviotekstit tarkistetaan Pohjois-Karjalan työllisyysalueen talousarvion ja palvelusuunnitelman lausuntokierroksen jälkeen.
- Sivu 73 taulukko ”Opiskelun, tasa-arvoisen, oppimisen ja sivistyksen Joensuu” tarkennetaan kolmannen toiminnallisen tavoitteen mittaria ja tavoitetasoa 2027.
- Sivu 76 toimitetaan kaupunginhallitukselle selvitys nuorisotyön resursseista ja täydennetään sivun viimeistä kappaletta.
- Sivu 81 taulukko ”Hyvän arjen, hyvinvoinnin ja osallisuuden Joensuu” tarkennetaan toista toiminnallista tavoitetta sekä mittaria ja tavoitetasoa 2027.

- Sivu 81 taulukko ”Hyvän arjen, hyvinvoinnin ja osallisuuden Joensuu” tarkennetaan kolmannen toiminnallisen tavoitteen mittaria ja tavoitetasoa 2027.
- Sivu 84 taulukko pyydetään tarkistamaan taulukossa esitetyt kaupunginorkesteria koskevat tavoiteluvut ja selvitetään musiikkiopiston avoimen osaston opiskelijamäärä ja opetustunnit.
- Sivu 89 selvennetään ensimmäisen kappaleen tekstiä palvelupisteen osalta ja lautakunnan toimimista ehkäisevän päidetyön vastaavana toimielimenä.
- Sivu 90 avataan kaikkien kumppanuussopimusten määrä ja sisältö.
- Sivu 93 taulukko ”Hyvän arjen, hyvinvoinnin ja osallisuuden Joensuu” tarkennetaan kolmannen toiminnallisen tavoitteen mittaria ja tavoitetasoa 2027.
- Sivu 96 lisätään toiseen kappaleeseen tarkastelu joukkoliikenteen vyöhyke- ja maksujärjestelmästä.
- Sivu 96 lisätään kolmanteen kappaleeseen tarkennus pitäjien asiointiliikenteestä.
- Sivu 122 lisätään Joensuun Satama Oy:lle taulukkoon talouden tavoitteet.

Talousjohtaja Satu Huikuri, kaupunkiympäristöjohtaja Ari Varonen, sivistys- ja hyvinvointijohtaja Jani Kaasinen, kansliapäällikkö Jenni Jokela, henkilöstöjohtaja Mari Pitkänen, Joensuun Vesi -liikelaitoksen johtaja Juha Lemmetyinen, strategiajohtaja Sami Laakkonen, talouspäällikkö Tiina Eskelinen ja talouspäällikkö Matti Karttunen olivat kokouksessa asiantuntijoina asian käsittelyn aikana.

Juha Lemmetyinen poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana klo 8:20.

Emilia Kangaskolkka poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana klo 11:41.

Pidettiin kokoustauot klo 11:41-12:33 ja klo 14:21-14:31.